

7. Ritus baptizandi antiquissimus & communis erat per trinam immersionem, quam indicat Apostolus Rom. 6. *Consepeliri enim sumus cum Christo per baptismum in mortem, ut quomodo Christus resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantari facti sumus similitudinis mortis eius, simul & resurrectionis erimus.* Eadem fere repetit, & commemorat, Colof. 3. *Quamvis ergo immersio plus haberet incommodi, & pudoris, quia tamen plus habebat mysterii ob Dominicae mortis, sepulturae, & resurrectionis conformitatem, ac similitudinem majorem, erat in ordinario Ecclesiae primitiva usu; neque adhibebatur infusionis ritus nisi erga periculose aegrotantes. Nunc vero major habetur incommodorum corporis, atque pudoris ratio, simulque amovendarum tentationis illecebrarum, adeo ut ritus immersionis jam ubique propemodum exoleverit.*

8. Hincmarus Rhenensis Metropolitans in sua ad Presbyteros epistola de Baptismo, meminit salis quod in os baptizandi solet ingeri, ut catechumeni putrida, & fluxa peccata sale, quod est sapientiae symbolum ac hieroglyphicum, munere divino mundentur. Catechumenis etiam auditoribus necdum competentibus pro sacramento gustandum praeberet Ecclesia in communione indicium. Id attestatur Concilium Carthaginense III. can. 1. v. ita statuens: *Placuit ut etiam per solemnissimos Paschales dies Sacramentum Catechumenis non detur nisi solutum sal: quia si fideles per istos dies Sacramentum non mutant, nec Catechumenis oportet mutari.* Ibi eulogia sacramenti nomine honestantur, qui catechumenis tribuebantur in signum pacis ac benevolentiae & communionis per fidem. Quo spectat istud Augustini testimonium lib. de peccatorum meritis & remiss. cap. 6. *Id quod accipiunt catechumeni, quamvis non sit corpus Christi: sanctum est tamen, & sanctius quam cibi quibus alimur, quia est Sacramentum, cum sit sacra rei signum aliquod.*

9. Altera baptismi ceremonia ipsa est linitio, qua aures & nares saliva perfunduntur a ministro baptismi, ut quemadmodum cecus, in Evangelio Marci cap. 7. luto e terra cum saliva Christi commisit lumen recepit, sic intelligamus eam sacrae hujus ablutionis vim esse ut mentem ad divina perspicienda illustret. De hoc ritu haec perhibet S. Ambrosius lib. 1. de Sacrament. cap. 1. *Quid egimus Sabbato? nempe apertionem qua mysteria celebrata sunt apertionis, quando tibi aures Sacerdos tergit & nares. Quod significat in Evangelio Dominus noster Jesus Christus quem ei oblatas esse surdas & mutas, & tergit aures & os eius: aures quia surdus erat & os quia mutus: & ait Ephephra quod hebraicum verbum est, & dicitur adaperire, quia mutus erat, os tergit. Quare nares? ut bonum odorem accipias pietatis aeternae, ut dicas, Christi bonus odor sumus: Quemadmodum dicit sanctus Apostolus 2. Cor. 1. & sit in te fidei & devotionis plena fragrantia.*

10. Solemni Baptismo duo alia ut plurimum Sacramenta jungebantur Eucharistia & Confirmatio: ut liquet ex Tertulliano, Cypriano, Cyrillo Ierosolymitano, Ambrosio, & Chrysostomi ad Innocentium Papam epistolis, facinus enarrantibus quod acciderat intra baptisterium, quando eruptione militum Christi sanguis preparatus ad neophytorum communionem effusus est, exutaque ad baptismum feminae gravis contumelia discrimen subierunt. Albinus Flaccus, sive Alcuinus, qui sub finem octavi saeculi floruit, lib. de divinis Officiis, c. de Sabbato sancti Pasche haec scribit: *Ipsis etiam infantibus tria uno die conferri Sacramenta, atque post trinam immersionem ubi praesens est Episcopus, chrismari ad Confirmationem, & mox sacra Eucharistia resciri.* Hoc tamen districte admonet, ne lactentur infantes antequam communicaverint.

11. Testes sunt Tertullianus de Corona militis c. 3. & Hieronymus in Dialogo adversus Luciferianos, moris fuisse, ut recens baptizatis exhiberetur lactis & mellis degustatio. Quo ritu mystice significabatur hac spirituali ad celestem vitam nativitate, quasi modo genitos infantes debere nos ad innocentiam & morum simplicitatem reformare, ut ibidem Hieronymus exponit: Quae eadem res indicatur per vestem candidam, qua induebantur qui de aquis baptismi emerferant.

12. Consuetudo Mediolani, aliisque quibusdam in locis, non tamen Romae, invaluerat, ut Episcopus linteo succinctus, baptizandorum pedes ablueret, antequam ad fontem deducerentur. Id testatur Ambrosius lib. 3. de Sacramentis, cap. 1. & lib. de his qui mysteriis initiantur, cap. 48. Ejusdem meminit pariter Augustinus epist. 118. ad Januarium in fin. Quem morem abrogat in Hispaniis Concilium Illiberitanum can. 48. dicens: *Nec pedes eorum qui baptizantur lavandi sunt a sacerdotibus aut Clericis.*

13. Quod de Christi Salvatoris baptismo enunciaverat

S. Praecursor Joannes Baptistam Matth. 3. *Ille vos baptizabit Spiritu Sancto & igne, crasso intellectu & pingui minerva concipientes quidam haeretici dicit Seleucianus quos memorat S. August. lib. de haeresib. ad Quod vult deum haeres. 59. nullam in suo baptismo adhibebant aquam, sed tantummodo ignem, qui metaphorice sanctum exprimit Spiritum: quia quae corporaliter ignis operari solet, eadem exaquitur in animo divinus Spiritus: illustrat namque mentem, peccata pravosque habitus absumit, sacrumque inspirat caritatis ardorem. Ideoque saepius sub specie ignis legitur apparuisse.*

DISSERTATIO V.

De veteribus in sacrosancta Eucharistia solitis adhiberi ritibus.

I. Eorum quam plurimi obsolverunt, vel a recentioribus Ecclesiae Canonibus in melius commutati sunt. In primis perspicuum est divinam Eucharistiam primis quique integris saeculis in manus etiam laicorum dari solitam fuisse: quibus liberum erat eandem in proprios lares deferre, & privatim aservare. D. Cyprianus, tract. de lapsis, multa colligit exempla eorum qui Sacramentum istud indignis manibus acceptum, nec minore indignitate penes se custoditum, conferunt sibi etiale, divinaeque suae temeritatis ultionem sunt experti. At vero miraculosa beneficia iis collata, qui ad hoc Sacramentum privatim aservatum pia devotione recurrerunt, ut de aliis silam, de forore sua Gorgonia Gregorius Nazianzenus, & de Satyro fratre suo Ambrosius, singulis quisque orationibus in ipsorum funere habitis retulerunt. Gorgoniam a gravi, qua premebatur, aegritudine, effusus coram Sacramento precibus, quod illa in privato conservabat oratorio, liberatam. Satyrum vero in naufragio a fluctibus in quos ille se conjecerat ereptum, atque in locum tutum mitissime translatum, eo quod sacratissima Eucharistiam oratio involutam, sibi ad collum alligari curasset. Similem nunciat eventum suo tempore accidisse Gregorius Papa Magnus, lib. 3. Dialogorum cap. 36. de Maximiano, ejusque Sodalibus, qui in naufragio constituti, sacram quam supra se gerebant Eucharistiam ore devotissime susceperunt, ejusque virtute ad litus delati sunt. Denique Basilus in sua ad Caesariam Patriciam epistola sic scribit. Aliquem vero manu propria sumere Eucharistiam ubi non est Sacerdos minime grave esse, supervacaneum est offendere; propterea quod res ipsa longa consuetudine probetur. Omnes enim qui sunt in desertis Monachi, ubi non est Sacerdos, illic habentes communionem ex seipsis illam sumunt: Alexandria autem, & in Aegypto, unusquisque ex laicis qui illic degunt, maxima ex parte communionem habent domi. Postquam vero compertum in Hispania fuit Priscillianitas haereticos per immane sacrilegium sacratissima Eucharistia in magicis praestigis abuti; Concilium Toletanum primum anno 405, & Caesaraugustanum can. 3. jussurunt acceptam Eucharistiam in ipsa Ecclesia per communionem absumi: At extra Hispaniam, quo se haeresis haec non extenderat, pristina etiam consuetudo & libertas perdurarunt.

2. Synodus Quinifera, ineunte octavo saeculo habitata, nimirum anno 707. non permittit communicantes Eucharistiam aliquo vasculo, quantumvis pretioso, sed manibus in crucis figuram conformatis excipere. Hoc idem suadet Cyrillus Hierosolymitanus. Catech. Mystag. 5. Eundem veterem, communemque ritum commemorat Chrysostomus lib. 3. de Sacerdotio: *εἰ μὴ τὸ πάρος αἰὼν καθήκοντος τοῖς ἀγίοις χερσὶν παρέχεται. Qui cum Patre sursum sedet omnium manibus continetur.* Alicubi tamen feminae divinum Sacramentum linteamine excipiebant, ut docet Augustinum serm. 252. Maximus martyr, & Monothelitarum debellator admonet communicaturos viros, ut prius manus abluant, quibus sunt Sacramentum excepturi: at vero feminas ut mundissima linteamina deferant, supra quae a Sacerdote corpus Christi deponatur inter earum manus. Denique Antiocheno Concilio anni 578. statutum can. 36. *Non licet mulieri Eucharistiam nuda manu accipere.* Deinde can. 42. *Ut unaquaque mulier quando communicat, Dominicale sumum habeat. Quod si quae non habuerit, usque in aliam diem Dominicum non communicet.* Illud ipsum est quod admonet Augustinus dicto serm. 252. de temp. Omnes mulieres nuda exhibent linteamina ubi corpus Christi excipiunt.

3. Infantibus etiam lactantibus ab ipsis Ecclesiae incubulis administrabatur Eucharistia, eorumque infundebatur ori Christi sanguis de sacro Calice. Cujusmodi refert Cyprianus exemplum insigne, tract. de lapsis; de puell.

puellula recens nata quam parentes Christiani persecutione fugientes nutriciae cura commiserant: illis absentibus, gentiles puellulam idolis initiarunt, rei quae gerebatur incertam, rationique prorius impotem, quam necdum valentem quidquam cibi deglutire, vino potarunt idolis oblato: paulo post, sedata tantisper procella perfectionis, parentes puellam ad se reversi recipiunt, atque ad sacram Synaxim offerunt, quae cum nondum obfirmatis gingivis folius alimenti liquidi capax esset, offertur ei a Diacono Dominicus de calice sanguis, illa vero toto corpulculo violentem commota, omni rixu reluctatur: sed tandem majore vi gerularum cedere coacta, liquorem ingestum invita transmisit in stomachum, sed mox evomuit. Communionis Eucharisticae infantium meminit Augustinus epist. 107. ad Vitalem sic dicens: *Scimus parvulos secundum ea quae per corpus gesserunt recepturos vel bonum vel malum. Unde & ipsi, sicut dixi, si in illa parva aetate moriuntur, atque secundum ea quae per corpus gesserunt, id est, tempore quo in corpore fuerunt, quando per corda & ora gestantium crediderunt vel non crediderunt, quando baptizati vel non baptizati sunt, quando carnem Christi manducaverunt vel non manducaverunt, quando & sanguinem biberunt vel non biberunt, secundum haec ergo quae per corpus gesserunt iudicabuntur.* Haecundus Augustinus.

4. Nicena Synodi prioris Canon Arabicus 10. ita sancit. *Nati benedictionem accipiunt secundum Ecclesiae legem, & consuetudinem, nimirum, post quadragesimum a nativitate diem, nec ultra hoc tempus differendum est: sed baptizentur & Christiani efficiantur sine ulla cunctatione, ut sacram suscipiant Eucharistiam, & edant panem, & vinum bibant, quae sunt caro & sanguis Domini, & Dei nostri Jesu Christi. Hic accedit sancti Paulini testimonium, qui epist. 12. ad Severum, versus commemorat a se conditos quos in basilica Nolana baptismi capitalibus scribi voluit litereis.*

Inde parens sacra ducit de fonte Sacerdos Infantes nivos corpore corde, habitu: Circumdansque rudes fessis alaribus agnos, Cruda saluiferis imbuat ora cibis.

5. Idipsum fuisse in Gallia usu receptum tempore ipso Hugonis Victorini, Rosveidus in hunc Paulini locum annotat producentis ipsius Hugonis verba ista, lib. 2. de caeremoniis Ecclesiasticis cap. 20. *Pueris recens natis idem Sacramentum in specie sanguinis, est ministrandum, dicitur Sacerdotibus, quia tales naturaliter fugere possunt.* Citat Hugo ibidem verba quaedam ex Augustino lib. 1. contra duas epist. Pelag. cap. 22. *Verum illo Augustini loco nihil hac de re legitur. Sufficit ergo locus Augustini paullo ante adductus ex ejusdem ad Vitalem epist. 107. Abraham Echellens. Maronita, rituum Orientalium peritissimus, in suis ad Nicanos Canones Arabicos observationibus, fidem facit; hunc in multis Orientis regionibus vigere morem infantem communicandi, ut intimam sacro sanguine digitum Sacerdos infanti ostendendum praebet. Sed tractationem istam claudat Tridentini Concilii decretum sess. 21. cap. 4. *Denique eadem sacrosancta Synodus docet parvulos usu rationis carere nulla obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistia communionem, siquidem per baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt. Neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si cum morem in quibusdam locis servavit aliquando: Ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam, pro illius temporis ratione habuerunt, ita certe eos nulla salutis necessitate id fecisse sine controversia credendum est. Porro ex utroque jam commemorato veteri ritu porrigendi Eucharistiam laicis ipsis, domum si haberet deferendam, sub sola panis specie; itemque tenellos infantes communicandi sub sola specie vini, hoc dilucide constat, posse fidelem populum sub unica specie communicare.**

6. Fuisse insuper receptissimam Constantinopolitanae Ecclesiae consuetudinem istam legitimus apud Evagrium, lib. 4. hist. Eccl. cap. 36. pueros ex scholis accerendi, ad comedendas Eucharistiae particulas, quae de populi communione supererant, ne situ corrumpere. Qua occasione miraculum narrat insigne nati ex parentibus Judaeis pueri, qui cum schola sodalibus accitus de Sacramento simul comederat. Quod ubi pater rescivit tantum exaruit furor, ut innocentem ac simplicem puerum in fornacem accensam coniecerit. Mater sceleris paterni incia puerum aliquot dies febriliter conquisivit, qui tamen auditus ejulatus materni et fornace reponit. Ad suspensae matris diligentiam recluso fornacis ostio, puer instar trium Hebraeorum puerorum veterum in Babilonicam fornacem conjectorum visus est in mediis ignibus incolomis & illaesus: indeque educus narravit se a patre in ignes traham, & divina eximiaque quadam miraculosa, Notitia Ecclesiastica.

trona exceptum, ejusque pallio circumfusum non sensit flammarum ardorem: Quin etiam ne fame molestaretur, subministratum ab eadem fuisse cibum & potum. Puer liberatus una cum conversa matre ingenti populi concursu, & celebritate, initiatus est baptismo. Pater autem obstinatissimus damnante Justiniano Augusto obmissum in silium scelus affixus est cruci.

7. Ab ipsis Romanae Cathedrae primordiis, ad significandam omnium orbis Ecclesiarum consensionem & communionem cum Romana indivulsam, consuetudo viguit, ut Romanus Episcopus sacram per internuncios mitteret ad ceteros Episcopos Eucharistiam, qui cum Romana Ecclesia & Apostolica Cathedra communionem & observantiam religiose colebant. Id constat certissimo Irenaei Lugdunensis testimonio, quod de ejusdem ad Victorium Romae Pontificem epistola refert Eusebius lib. 5. hist. Eccl. cap. 24. *Cum enim statueret Victor nonnullas Asiae Ecclesias a communione fidelium rescindere haec de causa, quia in celebratione festi paschalis ab aliis omnibus dissidebant: Irenaeus pacis juxta nomen suum studiosissimus, ut Victorium ab isto conatu dimoveret, exemplum adducit praecessorum Pontificum, quibus sollemniter erat consuetudo mittendi ad Asianos, sicut & ad alios Episcopos, sacram Eucharistiam, ad Catholicam communionem ac societatis pignus, & mutuae dilectionis indicium.*

8. Mos item in Romana Ecclesia olim invaluit, ut in communione Eucharistica vinum, in quod pars aliqua sacratissimi sanguinis ex mystico calice infusa fuerat, populo subministraretur, loco sanguinis: sic enim loquitur Ordo Romanus ex Alcuini libris, in quibus allegatur proculdubio antiquior ipsomet Alcuino, sub finem tituli de officio Missae: *Sed ipse Pontifex confertur (hoc est communicat) ab Archidiacono, in calice sancto, de quo parum refundit Archidiacono, in majorem calicem, seu Sphrum, quia tenet Acolythus, ut eadem sacro vase confirmetur (id est communicet) populus: quia vinum etiam non consecratum, sed sanguine Domini commixtum sanctificatur per omnem modum.* Ita liber Ordinis Romani.

9. In eadem Romana Ecclesia, consuetudine receptum fuit, ut Episcopus a Romano Papa consecratus communicaret super altari, quo die consecratur, de parte sacrae hostiae quam ei Papa consecrator porreterat. De reliquis autem ejusdem hostiae partibus per insequentem quadraginta dies communicabat novus Episcopus, id est, quae quadragesimo perficiebatur totius hostiae consummatio, ut Alcuinus tradit de divinis Officiis, tit. Quatuor Episcopus ordinatur in Romana Ecclesia. Similiterritu Ecclesia Senonensis usata fuit, cum septem sibi suffraganeis Ecclesiis Cathedralibus, ut sicut facit Fulbertus Carnotensis Episcopus epist. 2. ad Finatum: *Novi enim Episcopi Provinciales in his suffraganeis omnino consecrantur.* Ordinatus itaque in Sacerdotium de manu ordinantis hostiam sacram sumebat, cuius partem quotidie ad altare consumere tenebatur, donec integra hostia quadragesimo die demum consumeretur. Atque hujus particulatis ritus mysticas rationes Auctor ibidem profequitur.

10. Inoleverat variis in locis consuetudo, ut etiam mortuis fidelibus Eucharistia daretur. Sed hoc districte prohibet Concilium Carthaginense tertium, circa tempore Sirici congregatum, can. 6. *Prætereque Hippo-nense can. 5. Item Antiocheno can. 578. can. 12. Partiterque Synodus in Trullo Quinifera can. 83. Refert tamen S. Gregorius Papa lib. 2. Dialogor. cap. 24. *Sanctum Abbatem Benedictum viris quibusdam in manus tradidisse corpus Domini, ut collocarent super cadaveris pectus, quod bis terra sepultum, tertia ipsa bis egerat: sed tertio sepultum cum Eucharistia ad pectus terra sine suo continuit.* Ex Dionysii Alexandrini, ad Fabium Antiochenum epistola, refert Eusebius lib. 6. hist. Eccl. cap. 44. *felicem e vita exitum senis Serapionis Aegyptii, qui per infirmitatem persecutione fervente idolis sacrificaverat, & mox facti sui penitenti reconciliationem, quam multis gemitibus ab Ecclesia postulabat, ob delicti gravitatem non potuerat obtinere. Hic in gravem delapsus aegritudinem triduo jacuit sensibus & voce destitutus. Quarto die paulisper relevatus, accessit nepote rogat, ut Sacerdotem a quo reconcilietur, adducat. Quia vero Dionysius Episcopus mandaverat, ut quicumque penitentes in vita discrimen adducti sine mora reconciliarentur, Sacerdos, cum ipse quoque morbo decumberet, puerum exiguum Eucharistiae partem dedit, mandavitque ut agrotum Serapionem convocaret, madefactam in os infunderet illius: Serapionem voce & sensu paulisper recuperatis dixit: *Venisti fili? quamvis presbyter non potuerit advenire, id praesta quod tibi in mandatis dedit, & dimitte me in pace discedere.* Puer madefactum Sacramentum in os senis ingessit, quod ut ille in stomachum dimisit, spiritum Deo reddidit.**